

Boekbespreking

Titel: 'Safety Management' The Challenge of Change'. 284 pagina's

Auteurs: Onder redactie van A. Hale, Safety Science Group, TU Delft, en M. Baram, Boston University, Centre for Law and Technology.

Uitgever: Pergamon/Elsevier, Kidlington, Oxford, UK

Jaar: 1998

ISBN 0-08-043075-9

Prijs fl. 185,— (euro 83.95)

Je rijdt over de 'route nationale' in Frankrijk. Het regent, je hebt dorst en honger. In een dorpje, troosteloos, verveloos en vervallen wordt je oog getroffen door een uithangbord: 'restaurant' staat er op. Je parkeert de auto onder de druipende platanen en als je uitstapt lijkt het nog harder te regenen. Het restaurant is aan een renovatie toe, in de zaak staan wat formica tafels. Als de patron heeft ontdekt dat je wat wilt eten roept hij 'madame'. En een kwartier na de bestelling opgenomen te hebben wordt de dis opgediend. De borden lijken toevallig bij elkaar gekomen en ook het bestek is nooit al een samenhangende set verkocht. Maar de maaltijd smaakt verrukkelijk en naar meer. Dat is echt de verdienste van de kok en niet van de opmaak.

En zo is het ook met dit boek.

Het boek is geschreven door experts op het gebied van arbeidsomstandigheden, risk management en organisatieveranderingen. Het is bedoeld voor veiligheidskundigen werkzaam bij de overheid en in de industrie. Het boek kan gezien worden als een 'state of the art' document en is beslist niet bedoeld om pasklare oplossingen aan te bieden voor problemen. In het boek 'the challenge of change' worden de problemen van de complexe technische systemen, met hun eigen faalkansen, bestuurd door fouten makende mensen, beschouwd en worden theorieën en praktijkcases over dat onderwerp door experts beschreven. Het doel is te komen tot een uitwisseling van kennis en ervaringen en opgedane kennis en ervaringen te delen. Voor de arbodeskundigen omvat de probleemstelling zowel kansen als bedreigingen.

Traditionele aanpak is ontoereikend, snelle veranderingen in organisaties vragen om onorthodoxe management technieken onder andere ook op het gebied van arbozorg.

De omvang telt 284 pagina's van iets kleiner dan A4-formaat. De lettertjes zijn ongeveer 2 millimeter hoog; een grote hoeveelheid tekst dus. Helaas staat al een spelfout in de inhoudsopgave, en verder in het boek nog een paar zet- en typfouten, een lay-out die niet uitnodigt tot lezen en figuren die niet gelijkvormig zijn van uitstraling. De meeste lijken gekopieerde sheets uit lezingen. Bovendien lijken de plaatjes erg willekeurig van niveau. In sommige hoofdstukken veel, in andere, waar een plaatje of figuur verduidelijkend zou hebben gewerkt, weinig.

Het boek is onder redactie van 2 personen die hun sporen in het vakgebied duidelijk aan het nalaten zijn. De oorsprong van het boek ligt in de Bad Homburg conferenties waar, betaald door de Werner Reimers Foundation, wetenschappers

op met name veiligheidskundig gebied elkaar regelmatig ontmoeten. Het thema is de problemen die veroorzaakt worden door introductie en verspreiding alsmede de toepassing van nieuwe technologieën. Op basis van deze workshops wordt een boek samengesteld dat tot doel heeft de theorieën verder te verspreiden zodat deze zich verder kunnen ontwikkelen. Dit boek is het 10de boek, het eerste boek verscheen 15 jaar geleden.

Het boek is, thematisch, ingedeeld in drie delen. Deel 1 handelt over de theorie en praktijkervaringen rondom Safety Management Systemen (SMS). Een SMS heeft tot doel om veiligheid binnen de bedrijven systematisch op een hoger plan te brengen, vanaf beleid tot en met uitvoering.

Deel 2 behandelt veranderen, leren en optimaliseren; deel 3 gaat over het beantwoorden van de externe veranderingsvraag. Hierna komen de conclusies van de redacteuren. Elk deel is opgedeeld in hoofdstukken en elk hoofdstuk is geschreven door een andere deskundige. De hoofdstukken worden afgesloten door een samenvattende conclusie van de heren Hale en Baram. In dit stukje dat cursief is gedrukt, dus herkenbaar eruit springt, wordt ook het volgende hoofdstuk ingeleid. Op de website van Elsevier (www.elsevier.nl/inca/publications/store/6/0/1/4/0/7/601407.pub) staat een korte opgaaf van de inhoud, dat wil ik hier dus niet pogen te verbeteren. Toch wil ik u enkele zaken die mij erg aanspreken niet onthouden.

Opvallend is bijvoorbeeld, waar naar mijn mening arbodeskundigen te weinig rekening mee houden, de constatering of, zo u wilt, de stelling dat studies en ontwikkelingen op het gebied van SMS zijn gedaan binnen grote bureaucratisch gestructureerde organisaties. Het ontwikkelde SMS, of de resultaten van zo'n studie zijn dus alleen van toepassing op een redelijk statische bureaucratische organisatie. Zodra er sprake is van een snel veranderende organisatie zal het SMS in zijn huidige vorm de veranderingen niet bij kunnen houden en zijn bijvoorbeeld de veiligheidsprocedures altijd dekkend voor het zojuist verlaten productieproces of de net gewijzigde organisatie. In het daaraan volgende hoofdstuk wordt een 'Internal Control System' besproken dat een oplossing zou kunnen bieden voor hierboven beschreven probleem. Elders in het boek wordt beschreven hoe in kleine en grote, risicovolle, organisaties SMS vorm kan krijgen. Er is in het boek aandacht voor de plaats van de veiligheidscultuur in een SMS en de bedrijfscultuur in relatie tot SMS. Aardig is ook dat ergens geconstateerd wordt dat de methoden die in

het ontwikkelen van SMS zijn uitgewerkt bijzonder goede diensten bewijzen in het managen van milieu. Veelal wordt een ander liedje gezongen en het tegenovergestelde beweerd. Een analyse van ISRS en de functie hiervan in bedrijven ontbreekt niet in het boek en dit zal voor velen een bevestiging zijn van de eigen ervaringen. Een aantal hoofdstukken over veranderingen die 'van buiten af' wordt ingezet, zoals privatisering, Business Units, snelle technologische veranderingen en het 'restylen' van organisaties besluiten het boek. Hierna nemen de redacteuren weer de pen over van de experts en geven hun conclusies. Uiteraard ontbreekt een lijst van trefwoorden niet.

Mijn algemene conclusie is dat er sprake is van een bijzonder compleet boek, een bron van inspiratie. Dit maakt het lezen van het boek tot verplichte kost voor iedereen die zich serieus met SMS bezig houdt.

Adri Frijters